DE
MEESTER
LEEFT

ANTWERPEN IN 2 DAGEN

Rubens was een heel veelzijdig persoon. Hij was naast de getalenteerde schilder die we allemaal kennen ook diplomaat, familieman, kunstverzamelaar en architect. Waar beter deze onderdompeling in de Rubensstad te beginnen dan in het huis waar hij woonde en werkte?

Rubens als architect

Rubens was een heel veelzijdig persoon. Hij was naast de getalenteerde schilder die we allemaal kennen ook diplomaat, familieman, kunstverzamelaar en architect. Waar beter deze onderdompeling in de Rubensstad te beginnen dan in het huis waar hij woonde en werkte? Toen Rubens in 1608 op 31-jarige leeftijd uit Italië terugkeerde was dat met een koffer vol schetsen en een hoofd vol ideeën. Hij kocht een grond met een woning in de buurt van het huis van zijn grootvader (Meir 54) en verbouwde die tot zijn eigen Palazzetto. Neem een uurtje de tijd om het **Rubenshuis** te bezoeken en snuif de sfeer op in het huis van de meester vooraleer we eropuit trekken in zijn stad.

Zijn eigen palazzetto aan de Wapper was nog niet afgewerkt, toen Rubens zijn diensten al zou verlenen bij de bouw van de barokke Jezuitenkerk een eindje verderop, aan het Hendrik Conscienceplein.

We raden u aan op de weg ernaartoe in een andere kerk te stoppen: in de Lange Nieuwstraat ligt de **Sint-Jacobskerk**. De robuuste kerk doemt wat onverwacht op tussen de huizen, maar biedt binnenin een perfecte harmonie tussen gotiek en barok: de elegante middeleeuwen en flamboyante stijl uit de 17de eeuw gaan hier hand in hand. Deze kerk was de parochiekerk van Rubens. Aan de pracht en praal van de altaren en kapellen valt af te lezen dat deze kerk wel meer rijkelui onder haar parochianen telde. Rubens kreeg hier zijn laatste rustplaats, samen met zijn familie. Een schilderij van zijn hand siert het altaar van de grafkapel.

De Sint-Jacobskerk

Op het Hendrik Conscienceplein is **de Sint-Carolus Borromeuskerk** is een toonbeeld van Italiaanse grandeur. Met zijn kennis van de Italiaanse bouwkunst heeft Rubens zeker zijn ideeën verleend voor de buitenzijde, maar zijn grootste verdiensten vinden we binnen. Rubens ontwierp er de rijkelijke versierde kapel en het indrukwekkende marmeren hoofdaltaar. Van de 39 plafondschilderingen die Rubens maakte, getuigen jammer genoeg enkel de schetsen die in de kerk worden bewaard. De schilderingen zelf gingen verloren bij een grote brand in 1718. Het hoofdaltaar verdient extra aandacht: achter het immense schilderij –het is 4 bij 5,35 m groot- zitten namelijk meer werken verborgen. Via een ingenieus katrolsysteem worden de werken op vaste tijdstippen gewisseld. Het zichtbare schilderij wordt losgemaakt en verticaal opgeborgen, waarna de katrol het nieuwe schilderij naar boven haalt. Al 400 jaar gebeurt de wissel op deze manier. Een uniek schouwspel! Aan de buitenzijde van deze unieke kerk verdient ook de toren, naar een ontwerp van Rubens, wat extra aandacht. U moet wel het blokje om, om die in volle glorie te kunnen bekijken.

De Sint-Carolus Borromeuskerk

Na het bezoek aan de kerk is het tijd voor de **lunch**, die u kan nemen op het heerlijk Italiaans ogende Hendrik Conscienceplein. Vooral tijdens de zomermaanden waant u zich hier in het warme zuiden. Vlij u neer op een van de terrasjes en beeld u het gezelschap in van Rubens, die 400 jaar geleden op exact dezelfde plek naar zijn werk kwam kijken.

Het Hendrik Conscienceplein, foto: Greet Vlegels.

Van alle werelden thuis

Achter de gevel naast de Sint-Carolus Borromeuskerk, huist een publiek geheim: De NotteBohmzaal, die onderdeel uitmaakt van de **Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience**. **De Nottebohmzaal** is een van de mooiste en oudste bibliotheken van België. Naast de anderhalf miljoen boeken, biedt de unieke zaal ruimte aan een hemelglobe en een aardglobe, beide met doorsnede van 68 cm, gemaakt door Willem Jansz. Blaeu, een tijdsgenoot van Rubens. De Nottebohmzaal is beperkt toegankelijk voor publiek. Een rondleiding in de erfgoedbib – met de zaal als hoogtepunt - duurt 2 uur en is te boeken via een link op de site. Plan dit bezoek goed op voorhand, of kom er een keer voor terug, want het is de moeite waard.

De Nottebohmzaal van de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

U bent nu in het echte hart van de stad. Dichtbij het Hendrik Conscienceplein ligt de Grote Markt, met het indrukwekkende stadhuis waar Rubens erg vaak heeft rondgehangen.

Via de Suikerrui komt u aan de Scheldekaaien waar u al kuierend de **promenade** kan volgen die start aan het Steen – de oude burcht – en zuidwaarts, stroomopwaarts loopt. Antwerpen dankt haar bestaan aan deze rivier, die schepen, goederen en mensen al eeuwenlang tot in het hart van de stad brengt.

De promenade naar het Zuiderterras

Na de het uitwaaien aan de Schelde bezoeken we een jeugdvriend van Rubens in het **Museum Plantin-Moretus**. Aan de Latijnse school ontmoette de jonge Peter Paul, Balthasar Moretus, een vriendschap die een leven lang zou duren. Balthasar was de kleinzoon van drukker-uitgever Christoffel Plantin, wiens drukkerij ook prenten van Rubens zou drukken en verspreiden. Een aanrader om even op te zoeken in het museum van de meesterdrukker is een schetsboekje van Rubens waarin hij 44 pentekeningen maakte, gebaseerd op *De Dodendans*, een tekeningenreeks van de bekende 16de eeuwse schilder en prentenmaker Hans Holbein.

Museum Plantin-Moretus

Oud en nieuw

De nabijgelegen **Kloosterstraat** is perfect voor een kleine schattenjacht. Een straat naar het hart van Rubens. Niet alleen staat daar het huis van zijn schoonvader, Jan Brant, waar Rubens en zijn kersverse vrouw Isabella een tijdje inwoonden na hun huwelijk. Ook zou hij vast en zeker de antiekwinkels gesmaakt hebben. Rubens was een groot liefhebber en verzamelaar. Wie wat plaats heeft in zijn koffer kan altijd gouden zaakjes doen bij de talrijke antiekhandelaars die van woensdag tot zondag hun waren op straat aanprijzen.

De Kloosterstraat in Antwerpen

Voor wie meer van mode houdt dan van antiquiteiten, is het Modemuseum achter de hoek. Wie goed naar Rubens heeft gekeken op de Groenplaats én in zijn zelfportretten kan vaststellen dat hij er allesbehalve sjofel bijliep. Dat Antwerpen op de wereldkaart van de mode staat, is wellicht echter meer de verdienste van de hedendaagse ontwerpers, beter gekend als de Antwerpse 6, al is de link met de grootmeesters uit de 17de eeuw nooit ver weg. Dries Van Noten wordt in zijn werk geïnspireerd door Rubens en Van Dyck. Het **Modemuseum** is de tempel van de mode in Antwerpen en een moderne ode aan de metropool.

Het ModeMuseum

Voor het avondmaal trekken we naar **het Antwerpse Zuid**. Het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten is tot 2019 gesloten voor een facelift, maar we zijn hier voor de talrijke restaurants in een van de hipste stadswijken van Antwerpen. Wie een wandeling naar de Vlaamse kaai onderneemt, vindt daar de waterpoort, een monument gebouwd naar een ontwerp van Rubens en ooit een toegang tot de stad. Geniet van de gemoedelijkheid en de variatie in het aanbod. En geniet van de stad.

Een aanrader voor wie na het eten nog wel wat wil meepikken is www.lastminuteticketshop.be. Hier worden op vrijdag en zaterdag vanaf 9 uur ‘s ochtends tickets aangeboden voor allerlei shows en optredens in Antwerpen dezelfde avond,

met een korting van 50%. Iets om in het oog te houden.

Kunst tussen de bomen

Vandaag start de zoektocht naar de grootmeester buiten de stadskern in een park vol kunst. Rubens was schilder, verzamelaar, architect en kunstliefhebber, maar het beeldhouwen liet hij aan anderen over. Hij had wel beeldhouwers in zijn entourage die zorgden voor de omlijstingen van zijn werken en de sculpturen in de galerij in zijn palazetto. Een van die beeldhouwers was Lucas Faydherbe die zijn opleiding kreeg in het atelier van Rubens. U kwam hem daar ook tegen. Zijn sculptuur van de Romeinse halfgod Hercules wordt in het Rubenshuis tentoongesteld. De meester had zeker zijn hart vandaag ook kunnen ophalen in het **Middelheimmuseum**. Geen antieke bustes in dat park, maar een verzameling van 100 jaar beeldende kunst in een unieke setting. Lunchen kan in een van de aaneensluitende parken, te midden van het groen. Binnen in het museumcafé MIKA, of echt in het bos met een picknick die je op dezelfde plek kan bestellen.

Het Middelheimmuseum, foto: Joris Casaer.

Invloedrijke vrienden

Na de lunch trekken we weer naar het stadscentrum en lopen we even langs bij een goede vriend. Nicolaas Rockox was burgemeester van Antwerpen en dé persoon die van Rubens voorgoed een Antwerpenaar kon maken. Nadat Rubens In 1608 terugkeerde uit Italië voor zijn moeder die op sterven lag, kreeg hij dankzij Rockox enkele grote opdrachten. Zo is het dankzij deze burgemeester dat Rubens een van zijn bekendste werken, de Kruisoprichting, schilderde. Rubens kwam vaak over de vloer bij Rockox. Bij een bezoek aan het **Rockoxhuis**, stapt u dus letterlijk in de voetsporen van de meester. Het huis heeft natuurlijk ook andere troeven. Het toont op een authentieke manier het leven van de patriciërs in de 17de eeuw. Rockox was ook een kunstkenner en -verzamelaar. Zijn huis hangt er dan ook vol van. U vindt er werken van onder meer Anthony van Dyck, Frans Snyders en … Rubens.

Wie het Rockoxhuis buitenstapt, bevindt zich in het midden tussen de Oude en de Nieuwe Beurs van Antwerpen. De ‘nieuwe’ beurs verving in 1531 de Oude die te klein was geworden. Ze wordt momenteel onder handen genomen en omgevormd tot evnementenhal en kan dus niet worden bezocht. De ‘**Oude Beurs’** bevindt zich in de andere richting en is een ommetje waard. Na de ingebruikname van het nieuwe grotere beursgebouw werd de oude beurs zelf afgebroken en werd een nieuwe patriciërswoning in de plaats gezet, in gotische stijl. Rubens vond die traditionele stijl maar niets, maar het mooie binnenplaatsje met de pagaddertoren doet zuiders aan en zal hem wel bekoord hebben. Kijk vooral even naar de grond waar een cirkel wordt gevormd door de kasseien. Deze is exact even groot al de wijzerplaat van de kathedraal.

Shop ‘til you drop

Na flink wat cultuur is het tijd voor de **Meir**. Aan de Wapper, een zijsprong van deze spectaculaire winkelboulevard begon u gisteren uw ontdekkingstocht in het Rubenshuis. Tussen de winkels van de bekendste ketens, die elk shoppershart sneller zullen doen slaan, vindt u op nr 54 het huis van de grootvader van Rubens, Jan Pijpelinckx. Toen het gezin Rubens na een periode in Duitsland weer naar Antwerpen kwam, trokken ze hier even in. Werp zeker een blik op het fries helemaal bovenaan, waar u een bekende naam op de gevel zal zien.

Neem u tijd om heerlijk te shoppen, of wandel verder tot aan het station en geniet onderweg van de 19de en 20ste eeuwse architectuur, waarvoor u wel even boven de winkels zal moeten kijken. Het Centraal Station vinden zal u geen moeite kosten: het is niet voor niets het mooiste station ter wereld en dat zeggen niet alleen de Antwerpenaars! Neem buiten én binnen een kijkje!

Het Centraal Station

Onderweg naar het station kan u een zijsprong maken richting stadspark. Antwerpen was in de tijd van Rubens een waterstad. Ruien, vlieten en vesten zorgden voor de verdediging van de groeiende binnenstad en maakten vervoer van goederen gemakkelijker. Ze werden echter op de duur ook open riolen, al het vuil van de stad kwam erin samen. Doordat de getijden speelden met het water in deze waterwegen, kon het in de stad bij laag water wel erg gaan ruiken. Om aan de stank te ontsnappen maakte Rubens dagelijks een ritje op zijn paard, op de stadswallen of erbuiten. Daar kon hij wat broodnodige frisse lucht opsnuiven, die in de drukke Antwerpse binnenstad schaars was. Snuif de geur van de bomen op in het Stadspark, zoals Rubens het gedaan zou hebben en zet u even op een bank om de joggers te tellen.

Een kruidenthee met wat vrienden

Laat ons na dit intermezzo nog wat vrienden opzoeken. Rubens werkte in zijn atelier niet alleen, maar riep nu en dan de hulp in van zijn vriend Jan Brueghel de Oude. Samenwerkingen tussen schilders kwamen wel vaker voor, zeker als ze elkaar zo goed aanvulden als Jan en Peter Paul. **Museum Mayer Van den Bergh** heeft een van haar kamers aan de familie Brueghel gewijd, Jan Brueghel de oude was een vriend van Rubens, maar Rubens had ook veel respect voor het werk van Jan's vader, Pieter Breughel de Oude. Om werk van zijn hand in Vlaanderen te bekijken, moet u in dit museum terecht. U vindt er een van zijn bekendste werken, 'De Dulle Griet' waarvan in tegenstelling tot veel ander werk van Pieter Breughel de Oude, geen kopie bestaat. Onder het motto 'de vrienden van Rubens, zijn onze vrienden', kunnen we aan dit museum dus niet voorbij.

De Dulle Griet van Pieter Breughel de Oude

Wie na het museumbezoek het Elzenveld doorloopt komt in de **botanische tuin** van de stad. Sinds 200 jaar brengt de stad hier meer dan 2000 soorten planten samen, geselecteerd omwille van hun geneeskracht of andere unieke eigenschappen, voor het aanpalende Elisabethziekenhuis. Hoewel Rubens de Antwerpse kruidentuin nooit bezocht heeft, bestudeerde hij veel tuinen tijdens zijn Italiëreis. Voorbeelden die dienden tot het aanleggen van de tuin van zijn Palazetto. Geniet vooral van de verzorgde aanplantingen en de rust.

De botanische tuin

Het mooiste afscheid

Van al die kruiden en planten heeft u vast honger gekregen. Het centrum is een ideale plek om u 2-daagse af te sluiten.

Tot het allerlaatste bleef het allermooiste over wat de stad te bieden heeft. Achter het poortje aan de Oude Koornmarkt 16 gaat een andere geheime wereld open. De **Vlaeykensgang** was ooit de plek waar de allerarmsten woonden, maar is

nu een oase van rust in het centrum en een ideaal plekje om naar de beiaard te luisteren. We kunnen ons afvragen of de grote Peter Paul zich in dit soorten stegen ophield, want of de gang er tijdens zijn leven even lieflijk uitzag is zeker te betwijfelen. Er zijn twee andere uitgangen dan degene waardoor u binnenkwam.

De Vlaeykensgang

Als u weer buitenstapt, de drukkere straten in, is het tijd voor het avondmaal. Neem de tijd om rond te wandelen in de kleine straten, over de Grote Markt of de Suikerrui. Kies een mooie plek uit en klink met een aangepast aperitief op uw nieuwe vriendschap met Peter Paul Rubens. Rubens hield voldoende van Antwerpen om niet terug naar Italië te vertrekken, maar van de stad zijn thuisbasis te maken. Hopelijk hebben alle troeven van de Rubensstad u ook van haar magie weten te overtuigen.

De Grote Markt

Tot ziens in Antwerpen!

Stops in deze wandeling

- **Rubenshuis** - Wapper 9-11 – Dagelijks geopend van 10-17 uur. Gesloten op maandagen, op 1/1, 1/5, OHH, 1/11, 25/12. - www.rubenshuis.be - €8/6 - Combiticket Rubenshuis en Museum Mayer van den Bergh @ €10.
- **Sint-Jacobskerk** – Lange Nieuwstraat 73/75 - Ma-Zo: 14-17 uur. Gesloten van 1 nov - 31 maa. Gesloten - www.sintjacobantwerpen.be - €4.
- **Sint-Carolus Borromeuskerk** - Hendrik Conscienceplein – Ma-Za van 10-12.30, 14-17 uur. Op zon- en feestdagen: enkel open voor de eredienst. - www.mkaweb.be - gratis.
- **Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience/Notebohmzaal –** Korte Nieuwstraat - www.consciencebibliotheek.be.
- **Museum Plantin-Moretus** – Vrijdagmarkt 22 - www.museumplantinmoretus.be - Di-Zo: 10-17 uur, ma gesloten. - €8/6.
- **Modemuseum** – Nationalestraat 28 - www.momu.be - Di-Zo: 10-18 uur, ma gesloten - €8/6/3.

- **Middelheimmuseum -** Middelheimlaan 61 – Di-Zo: 10-19/20/21 uur afhankelijk van het seizoen. www.middelheimmuseum.be - gratis.
- **Rockoxhuis** – Keizerstraat 10-12 - www.rockoxhuis.be - Di-Zo: 10-17 uur, gesloten op ma, 1-2 jan, OHH, 25-26 dec. - €8/6.
- **Oude Beurs** – Hofstraat 15.
- **Museum Mayer van den Bergh** – Lange Gasthuisstraat 19 - Di-Zo: 10-17 uur. Gesloten op maan- en feestdagen - www.museummayervandenbergh.be - €8/6 – Combiticket Museum Mayer van den Bergh en Rubenshuis @ €10.
- **Botanische tuin** - Leopoldstraat 24 - Ma-Zo: 10-17.30 uur – gratis.
- **Vlaeykensgang** - Oude Koornmarkt 16.

Concept: Rubenshuis
Uitwerking: www.mindyourwords.be

Gerelateerd

Antwerpen in 1 dag

Ontdek Antwerpen in 24 uur.

Antwerpen in 3 dagen

Ontdek Antwerpen in 72 uur.

Praktische tips bij de wandelingen

Met onze praktische tips komt u niet voor onaangename verrassingen te staan. Ze besparen u tijd en geld. Neem ze zeker even door vooraleer u aan een wandeling begint.